

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicijska na Starem trgu št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišnega št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Občinski predstojniki in duhovniki na Kranjskem, pozor!

Iz Notranjskega, 4. jan.

Stranka nemčurska je v zadnjem dežel-nem zboru Kranjskem stavila predlog, da bi se naredila postava, po kateri naj bi se zemljišča odkupila od dajatve v denarji in v blagu, ktere morajo sedaj duhovnikom in cerkvam odrajtovati.

Ta predlog ima pa toliko zavitega v sebi, da ga deželni zbor še v pretres vzeti ni hotel, nego je izročil deželnemu odboru nalogo pozvedeti, kaj da dežela sama misli o tem odkupu. Deželni odbor ukazal je vsled tega vsem občinam in po škofijstvu tudi duhovnikom naznaniti odboru, kaj in kako mislijo o tej reči.

Ta predlog je tako zvit in zapeljiv, da tako zvitega in zapeljivega občine kranjske še nikdar niso pretresovale. Kakor je nekdanji satan motil Evo v raji, da bo neizmerno boljši za njo, ako ga uboga in je prepovedani sad, ravno tako ta prekanljivi predlog že na vse strani stiskanemu kmetu šepeta na uho: „Odkupi se in prost boš z naprejem nadležnega odrajtovanja duhovske bire!“ A tudi marsikateri duhovski pobiralec bire utegnil bi si misliti: „Stokrat rajši hodim v kaso po svoje plačilo, kakor da ga pri kmetih beračim“. Toda pozor, preden se verjame tej zapeljivi kači!

Po nekoliko razvidno je že iz načrta postave, po nekoliko kažejo drugi sedanj položaji, da bi ta postava ubozega kmeta pritisnila še veliko bolj, kakor ga pa tlačijo sedanje bire,

in da bi duhovnika pritisnila pod koš, kateri ne bi tiščal le njega, nego bi občutljivo tiščal tudi duhovno občino vskjub vsemu odkupljenju; kajti plačevalec bire mora pomisliti, da ako mora glavnico — kapital — od svojih dajatev plačati v več letih, bode vsa ta leta plačeval mnogo več, kakor je plačeval do sedaj; ker zraven obrokov letne glavnice moral bode plačevati še obresti od neplačane glavnice, in ko bode po pretekli dobi doplačal celo glavnico, ostane vendar le tehtno vprašanje: „Ali res ne bo treba po doplačanem kupilu več odrajtovati davščine za duhovnike in cerkve?“ Reči bi se sicer moralo, da ne, ker če sem se odkupil, sem se odkupil, da ne bodem več plačeval! Pa žalibog, da se na to zanašati ne smemo! — Kam se bode plačevalo odkupilo? V državno blagajnico. In kdo zaklada in vzdržuje državno blagajnico? Ali ne kmet s svojimi davki? Sedanje države imajo leto za leto več potrebe in za te potrebe rabijo denar, ki se plačuje v državne blagajnice; ker pa to še ne zadostuje, delajo dolgove; in da se ti dolgovi zamorejo izplačevati, nakladajo vedno več davke. Ako tedaj vlada res tudi prevzame dolžnost, namesto kmeta v prihodnje plačevati duhovnike in cerkve, moral bi ravno ta ubogi kmet vskjub vsemu odkupilu v vladno blagajnico dokladati toliko, da bode mogla zadostovati svojim novim dolžnostim.

Ta predlog tedaj, ob kratkem rečeno, zahteva, da naj se dosedanj plačevalec bire odkupi s tem, da bo, ako ne bi mogel cele odkupne glavnice plačati ob enem, celih dvajset let več plačeval, nego je plačeval do sedaj, naj duhovnika ima ali ne, in da bo potem,

naj si že ima duhovnika ali ne, moral plačevati, če bo treba, še pomnožene davke.

Morebiti pa se bo ustreglo vsaj duhovniku, ker mu ne bo treba več uklanjati se vsacemu kmetu za svoje plačilo, ampak bo svojo plačo ob svojem času dobival iz „kase“? Na to je lahko kratek odgovor. Kjer je duhovska občina še toliko krščanskih misli, da duhovnega pastirja potrebuje, gotovo mu ne bo odrekavala tega, s čimur ga je do sedaj preskrbovala, in kakor skušnja uči, so take bire duhovnemu pastirju večidel več dajale, kakor pa imajo zapisanega in odločenega, kar je občino s svojim duhovnim pastirjem v občino korist bolj in bolj vezalo; ako se pa primeri, da občina duhovna nima, jej vsaj plačevati ni treba teh davkov.

Je pa še nek drug pomislek; če začne vlada plačevati duhovne pastirje, oni jenjajo biti duhovni pastirji, kateri bi po svojem prepričanju skrbeli za svojo duh. občino, in postanejo vladini podpetnjaki, ki bodo morali gledati, ako hočejo živeti, da ustrezajo vladi, ker so sicer, ako se vladi zamerijo, v nevarnosti, da se jim plača ustavi. In kdo je tepen? Tepen je duhovnik, pa še bolj tepena je občina, ker mora v blagajnico plačevati svoje doneske, duhovnika neplačanega pa le ne more imeti.

(Razlogom g. dopisnika dodamo še enega, na ktere ga bi nekateri morda ne mislili. Če se sprejme nasvetovana postava, odkupila se bo le fatirana ali duhovnikom zapisana bira. Znano pa je, da je mnogo duhovnij na Kranjskem tako slabih, da s pravimi dohodki duhovniki še v prejšnjih boljših letih niso mogli shajati.

Slovanski boji o Metodovem času.

(Anton Umek Okiški.)

(Konec.)

Ker se Nemcem zdel je prenevaren,
K sebi njihov ga vladar povabi,
Méni Svatopluk, da gre k prijatlu,
Al prepozno zmoto svojo vidi.
Ko do Nemcev pride, kralj srdito
Reče zakovati ga v verige,
Vržejo ga v pusto, temno ječo,
Kjer je izdihal Rastislav popreje.

Izvedó pa žalostni Slovani,
Kako Nemci kralje jim lovijo,
Da zapirajo jih v tamne ječe,
In zaklade z zemljami jemljejo.

Jeza srca vžiga jim pravična
In povsod v deželi glas se čuje:
„Svatopluka moramo rešiti,
Maščevati mora se krivica!“
In zberejo urno se Slovani
Iz Moravske, Česke in Panonske.
Njim pridružijo se hrabri Sorbje,
Iz dežele zapodijo Nemce,
Tirajo na večer jih za solncem.

In ko prvi posel dovršijo,
Izberó si hrabrega vodnika,
Izberó duhovna Slavomira.
Tako njemu ljudstvo beseduje:
„Besni Nemci vzeli so nam kralja,
Ti pa rodovine si kraljeve.
Slavomir! junaško srce bije
V prsih tvojih, bodi nam voditelj,
Da oprosti se dežela sužnja,
Da se reši slavni kralj slovanski!“

Slavomir duhovnik odgovarja:
„Žalostna osoda je Slovanske,
Mir in blagor jemljejo sovragi,
Al tud' v krvi naši je krivica.
Kralj slovanski brata bil izdal je,
Svatopluka zdaj nesreča tare,
Ker je Rastislava izpodrinil.
Da je pa osoda ga zmodrila,
Da mu polno je srce kesanja,
Tega, bratje! zabiti ne smemo.
Toraj naj orožje gre v desnico,
V črvste trume urne se zberimo,
Oprostiti mora se dežela,
Slava naj se v svet slovanski vrne,
Čete ljute pasti mora sila.

Prot' sovražnim vas popeljem četam,
Zmaga bode naša, srčno, bratje!“

Na vse grlo zadoné Slovani:
„Zmaga bode naša, srčno, bratje!“
Tako zbrane so slovanske trume,
Vžiga srca jim pogum junaški,
Slavomir je hrabri jim voditelj,
V nemške so namenjeni dežele.

Zgodaj pa vladar je nemški zvedel,
Kaj godi po zemljah se slovanskih,
Toraj zbere vojske neštevilne,
In jih nagloma v Moravsko pošlje.
Zbrani so Slovani v Velehradu,
Kar nad njimi vzdigajo megle se,
Proti jutru se podé oblaci,
In za njimi urno se pomiče,
Kar živi pod milim zlatim solncem.
In zaprejo Velehrad Slovani,
Hrabrost Slavomir jim priporoča,
Drugi dan peljati v boj jih hoče.
V spanje noč oči jim ne zatise,
Krog in krog postavljene so straže,
V sredi množica se vrla méni,
Kako more zmaga se dobiti,
Kar približa v poznem se večeru

Zato so bile take duhovnije navadno brez dušnih pastirjev. Da bi tedaj dobili duhovnika, obljubili so mu za poboljšek vrh pravih zapisanih dohodkov dajati še kako prostovoljno biro, v katero se gosposka vsled nekega dvornega dekreta, katerega smo unidan objavili, ne sme vtikati, dokler se ljudje sami zoper to ne pritožujejo. Te bire nasvetovana postava nič ne zadeva; pa če se bo odpravila zapisana bira, utegne se marsikje zgoditi, da se bodo nekteri ljudje, sklicevaje se na to, da bira je odpravljena, branili odrajtovati tudi to prostovoljno biro. To bo gosposkam dalo vzrok vtikati se v take prostovoljne bire, in kaj bo nasledek temu? Gosposke bodo to biro ali čisto odpravile, ali pa jo duhovnikom vračunile in ljudi silile odkupiti to bero, ki so jo duhovnikom prostovoljno dajale le za poboljšek. Če se pa to zgodi, potem te bire ne bodo več poboljšek, ker se bode duhovnikom od doneškov, ki jih dobivajo od blagajnice, pritrvalo toliko, kolikor je omenjena bira vredna, in ljudje bodo tam, kjer so bili, to se pravi: zaradi preslabe plače ne bodo imeli duhovna, odkupnino pa bodo vse eno morali plačevati.

(Vredništvo.)

Taka postava tedaj ne more biti na korist niti plačevalcem niti prejemalcem.

Da bi se plačevalcem v resnici koristno zdelo odkupiti se od duhovske bire, ostane jim še vedno odprta pot odkupiti se za vselej in v resnici. Zložili naj bi glavnice, naložili jih na obresti in jih dobro zavarovali. Po takem bi ostali kapitali vedno le občinski kapitali in z obrestmi plačevali bi se duhovniki in drugi cerkveni strežniki; če bi se pa pripetilo, da bi duhovnika nekaj časa ne imeli, zamore občina obresti imenovanih denarjev porabiti za svoje potrebe. Po tem takem bi ne bilo nobene zgube, pa tudi ne nobene zaveze.

Vzroki vpliva katoliške duhovščine.

(Dalje.)

A še bolj važna, bolj vplivalna je druga oblast duhovnova, mašništvo, oblast obhajati svete skrivnosti in deliti v sv. zakramentih neskončne milosti. Po padcu prvega človeka namreč bilo je vse človeštvo zapadlo grehu in smrti in poginu; a Kristus rešil ga je na lesu križa, otel ga oblasti hudičeve ter ga spravil z Bogom. Obilno pridobljene milosti pa za-

pustil je cerkvi in ona deli jih po svoji duhovščini vernikom.

Že lepota, vzvišenost in skrivnost, pomenljivost katoliških obredov in šeg, ali kakor se reče z eno besedo, katoliško bogočastje ali kult mnogo pripomore k vplivu, kojega ima duhovenstvo vsled svojega mašništva. Saj to obredje tako tesno vežejo vzvišene krščanske ideje in skrivnosti z našim razumom, z našim srcem. Naravna, človeku prirojena potreba je izraževati notranja čutila v vnanjem obnašanju in ravnanju. Misli in čutila, ktera se polaste tudi priprostih, malo omikanih ljudi pri ginljivih in globoko v srce segajočih obredih, ktera jim tako čudovito napolnujejo dušo, povzdigujejo jo k čeznaravnemu, netelesnemu, niso in ne morejo biti nikakor brez vpliva na vnanja dela, na vse življenje in obnašanje. Kdor ne čuti sam, kaj vzburja in povziguje srce pri taci navadah, kako mu povišujejo notranjo srečo, hladivno mazilo vlivajo njegovim ranam in bolestim, obstati mora vsaj, kako da so veličastne in vzvišene, kako harmonično vežejo vero in srce. In pri vseh obredih zavzema vedno prvo mesto duhoven; brez duhovna ni jih obredov in ta zveza bogočastja ali kulta z duhovščino pripomore več ali manj k njenemu vplivu.

Duhoven veže nebo in zemljo; neizmerne prednosti so v njegovej oblasti. Koliko zaupa vernik na molitev, katero opravlja služabnik Božji, koliko na procesije, ktere vodi, na odpustke, ktere deli v imenu sv. cerkve.

A on je tudi delivec svetih skrivnosti. Pri sv. maši spreminja kruh in vino v telo in kri onega, od katerega ima poslanstvo; kar ni mogoče angeljem, v moči ima on z malo besedami. On deli sv. zakramente; on je, ki sprejme v življenje vstopivšega v družbo izvoljenih otrok božjih ter ga očisti od podedovanega greha; a tudi on prvi vrže zemlje na trugo potnika, ki je šel vživat plačilo po svojih delih. Iz njegovih rok prejema verni zastavo večnega življenja; iz njegovih ust sliši tolažilno besedo: Sin, pojdi v miru, tvoji grehi so ti odpuščen! Posebno ta zakrament, zakrament svete pokore je, ki daje toliko vpliva duhovščini; v spovednici je duhoven sodnik, ki zaslišuje tožnika in zatočenca v eni osebi, učitelj, kateri ga ravna zopet na pravo pot, zdravnik in mašnik, ki mu čeli globoke, od greha zavdane rane ter ga po božji milosti zopet odveže.

Kako bilo bi toraj mogoče, da bi verno ljudstvo, spošтовajoče v duhovnu mašnika in delivca svetih skrivnosti, in spoznavajoče v njem onega, ki strinja tako važna in pomenljiva predstva v sebi, ga ne ubogalo, ne vdalo se voljno njegovemu vplivu tudi v rečeh, ki ne spadajo neposredno v cerkev, ko je vendar prepričano, da se tiče vsaka reč manj ali več tudi reči božjih!

Tretja oblast, katero je izročil Jezus apostelnom in njihovim naslednikom, je vladarstvo; a ono ozira se poglavitno le na škofe, na cerkev samo po sebi, zato o njej ne bodem več govoril. A nekaj je pri tej oblasti, kar je v tesnej zvezi z njo, kar tudi pripomore k vplivu duhovščine sploh, namreč cerkvena hierarhija.

Cerkvena hierarhična vlada zgled je vsakej vladi, ker strinja v sebi vse poročstvo reda in moči z najkrepkejšimi pripomočki proti vsakej samosilnosti. Tu vidi vsaki vernik pot, ako hoče rešiti kak dvom, on ni odvisen od posameznega duhovna, ki bi po lastnej volji ravnal z njim, on pozna neposredno višjega, do katerega se more obrniti tje gori do namestnika Kristusovega. Ta modra vredba stori iz katoliške duhovščine tesno zvezano društvo, edino telo, kakoršno se ne najde drugod v zgodovini; to daje tudi oni stalni vpliv, katerega ni še nikdar zgubila. Če te opominja duhoven, ne stori on tega, ampak cerkev po svojem služabniku; kadar se meša v važne zadeve, ne stori tega iz lastne veljave, ampak v imenu sv. cerkve. Za fajmoštrum stoji škof, nad njim papež in okoli papeža vsa cerkev, ustno izročilo vseh časov, veljava občnih cerkvenih zborov, izreki sv. očetov, zgledi svetnikov, in to vse v najlepšem redu, v zvišeni enoti, nikjer ne more se videti vdihovanje lastnega uma, vpliv posamezne volje, ampak povsod deluje skrivnostno telo Kristusovo, hranjeno z njegovo božjo krvjo, ravnano po njegovem svetem uku, oživljano od njegovega duha. Zato ima duhoven tak vpliv, ker lahko ga je ubogati, lahko skazuje se mu pokorščina, ker vernik ne vklanja se njegovemu umu, ne vdaje se njegovej volji, on, ki ga uči, mu ukazuje in ga svari, je personifikacija višje moči svetega načela, on je z eno besedo, namestnik božji.

Troja oblast toraj mašništva, učenštva in vladarstva, ali poslanstvo od zgoraj zvezano tako tesno z bistvom vere, je tudi najglobokeja korenina vpliva duhovščine katoliške, kakor sem dokazal v obče in posebno. A poslanstvo, ono ima še drug velevažen nasledek, tehten vzrok veljave duhovniške; če imajo duhovni poklic od zgoraj, ne iz rok človeških, ne morejo biti odvisni, morajo biti prosti. Kako bi se mogli imenovati poslanci božji, ko bi povelja prejemali kakor vradniki od ozirnega ministerstva, ko bi se njihovi uki ravnali in menjali, kakor se menjajo pozemeljske, svetne vlade! To resnico poznala je od nekdaj sveta cerkev, ter varovala in branila neodvisnost svoje duhovščine, vedno kazaje na njen čeznaravni poklic. Ko so se kristjani z duhovni v katakombah in podzemeljskih jamah skrivali, storili so to zato, da so si obvarovali vnanjo prostost; notranje tako nikdar zgubili niso. To spoznali so tudi naši sovragi, ki so ravno s tem hoteli vzeti duhovščini vpliv, da so jo hoteli spraviti v vsem pod svojo oblast, podvreči duhovščino državni oblasti ter jej tako vzeti višje stališče, koje jej daje toliko moči. Vsa zgodovina verska in svetna kaže nam vojsko despotizma in trinoštva, liberalizma in brezboštva proti neodvisnosti duhovščine in tako njenemu vplivu na srca ljudstev. Želja zediniti državno in

Svatopluk na sredi Velehrada,
In za desno prime Slavomira.
Čudna je Slovanom ta prikazen,
Svatopluk pa te besede reče:
„Zdravi, mili bratje v Velehradu,
Odpustite mi, kar sem pregrešil,
Danes pa prinašam srečo, blagor.
Da sem bil vkovan v verige trde,
Da me je temnica dneva krila,
To ne more vam neznanu biti.
Pa izpuštil nemški me vladar je,
Ker na vesti nimam mu krivice;
Da bi čast mi vrnil za sramoto,
Izroči povelje trum vesoljnih
Roki moji, ter me z njimi pošlje
V trde boje na slovansko zemljo.
Dirjali smo urno po ravninah,
Danes pridemo do Velehrada,
Čete neizmerne so pred mestom.
Ali, bratje mili v Velehradu,
Čet se neizmernih nam ni bati,
Zmago vam brez dvombe zagotavljam.
Vas nad Nemce v trdi boj popeljem,
Kar živi pred mestom, jutri pade,
Zmaga bode naša, srčno, bratje!“ —

Radostne Slovanom so besede,
Ki jih Svatopluk je kralj izrekel,
Kakor angelj bi prišel od neba,
Tako ljudstvo vse ga verno gleda,
In pogum se v srcih vsem podžiga,
Vsi želé, da skoraj dan zazná se.
Ko danica beli dan oznani,
Hrum in vrisk se Velehradu vzdigne,
Svatopluk pelja slovanske trume
Iz trdnjave pod ozidje sivo.
Tam razgrnjene so trume goste,
Nemške čete, ali brez vodnika.
Kot bi prišli kosci nad otavo
Zjutraj rano z ostrimi kosami,
Tak se vržejo slovanske trume
Nad sovražnika pred Velehradom.
Ostri meči režejo kot britve,
Vlivajo krvavi se potoki,
V njih topé se Nemcev besnih glave;
Kakor listje se v požaru zvija,
Kadar ga po bregu veter nese,
Tako zvirajo se Nemci v boji;
In ko vzplava solnce na izhodu,
Čete vse premagajo Slovani,
Oproščena krasna je dežela.

cerkveno oblast v svojih rokah, bila je in je še odločilna za vlade in vladarje, ker pa temu nasprotuje neodvisna duhovščina z vsem svojim svojim vplivom, napovedali so jej krvavi boj. Kterega še zdaj bojujejo z vsemi pomočnimi silami. Vednosti in umetnosti, laži in zvijači. A duhovščina ostane neodvisna, dokler obdrži svoje višje poslanstvo, in tako ni se bati, da bi kdaj zgubila svoj vpliv in svojo veljavo.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. januarija.

Avstrijske dežele.

Dunajski in drugi listi ustavoverske barve še nič ne govorijo o kakšni ministerski krizi, dasiravno jo je že oficijozni „N. Fremdenblatt“ sam pripoznal. „Pol. Corr.“ taji vse, kar se je o obravnavah v Pešti že pisalo, rekoč, da so tisti, ki se jih vdeležujejo, zavezali se k strogemu molčanju. Ti so avstrijski ministri Auerperg, Lasser, Depretis, Chlumetzky, in ogerski ministri Tisza, Szell, Simonyi in Wenckheim. Po tem je sklepati, da bodo Ogrji zmagali, avstrijski ministri pa se podali. Vsaj ogerski „P. Lt.“ naravnost pove, da je ogersko ministerstvo izreklo: „Ako nam ustavoversko ministerstvo ne dovoli, kar zahtevamo, in se z njim ne moremo poravnati, obrnili se bomo do državnopravne opozicije in skušali s to pogoditi se.“ S tem so gotovo Ogrji ostrašili naše ministerstvo in tako utegnemo doseči, kar žele, zbog tega, ker naši ministri se hočejo držati svojih stolov, dokler se bo dalo. Če bi pa vendar-le padli, potem pade gotovo tudi Andrassy, kakor je za grofom Hohenwartom naglo šel grof Beust, ki ga je pritiskal. Za tem utegne najbrž priti administrativno (gospodarsko) ministerstvo.

Odsek državnega zbora, ki je tudi med prazniki obravnaval novo kazensko postavo, je sestavil neki §. 399, ki se glasi: „Kdor javno krivo govori, ki je v stanu pri ljudstvu vzbuditi za javno varnost nevaren nemir raznaša, ne da bi imel zadosti vzroka misliti, da je resnična, se kaznuje z zaporom do šest tednov ali plača do 200 gl.“ — Ta paragraf bi bil za državna pravdnitva na Slovenskem kakor nalašč.

Brandstetter je odpovedal se državnemu poslanstvu, ali mandata v deželni zboru štajarskem še ni položil. Tudi mu ga še niso odvzeli, do česar bi imeli pravico, ker je v sodnijski preiskavi zaradi velikih goljufij. Zato mariborska okolica, kjer je voljen, v prihodnjem zasedanju štajarskega deželnega zbora ne bo imela nobenega zastopnika. Zoper tako ravnanje se misli okolica pritožiti. Najbrže je vzrok vsemu temu to, da se liberalci boje, da ne bi bil voljen Slovenec, ako bi se nova volitev razpisala zdaj, ko so Brandstetterjeve goljufije še v dobrem spominu.

Na Koroškem bo 31. t. m. volitev novega poslanca za državni zbor na mesto Eggerja, ki se je poslanstvu odpovedal. Volila bodo mesta Beljak, Hermagor, Pliberk, Trbiž, Malborget, Spital, Gmed, Greifenburg, Gorenji Dravberk, Gorenji Beljak in sicer v Beljaku, Hermagoru, Trbižu, Spitalu in Gorenjem Beljaku.

O Ogrih je spustila „D. Ztg.“ neko raco po svetu, namreč, da hočejo za svojega kralja kronati cesarjeviča Rudolfa, tedaj sina proti očetu. Nam se ta novica neverjetna zdi, pa če bi tudi imela kaj prave podlage, ni nikakor tako pomenljiva, kakor morda nemški listi mislijo.

Vnanje države.

Na jugoslovanskem bojišču zadežuje mraz in sneg turške operacije. Kakor se čuje, ima priti na Cetinje turški komisar za Hercegovino, Server-paša, s posebnim poslom; kak je ta posel, se še ne vé. Po Bosniji potujejo neki ruski poslanci, ki imajo prebivalce pripravljati na to, da utegnemo spomladi tuje vojne zasesti Bosnijo; tudi se čedalje več govori o tem, da bi si Avstrija prisvojila Bosnijo.

Srbija se je vendar-le jela pripravljati za vojsko. Obrist Nikolić je popolnoma za njo in napenja vse žile, da bi bilo spomladi vse dognano. Telegrafično se poroča z Beligrada, da se tam zvedeli za neko skrivno zarotbo, obrnjeno proti knezu. Ta, boječ se za svoje življenje, neki že več dni ne gre nič s hiše.

Turčija se z vso silo pripravlja za boj; da bi ji v ta namen še kaj denarja ostalo, ne bo plačala za zdaj kupona, ki zapade januarija mesca. Upnike tolažijo s tem, da je bolje, ako zgube to majhno svotico, nego če bi zgubili vse, namreč, če bi Turčija zavoljo pomanjkanja denarja propadla.

Izvirni dopisi.

Iz Koziega na Štajarskem, 3. decembra. (S a m o m o r.) Nemški liberalizem brez vere nam donaša grozne reči: po boje, rope, goljufije, samomore. Naj Vam k zadnji besedi naznanim grozni prigodek, ki smo ga doživeli v našem sicer zelo mirnem kraju:

Dne 2. t. m. se je tukajšnji poštni in brzojavni uradnik Fr. Klinger z revolverjem vstrelil. Pred kakima 2 letoma je prišel nesrečni umrli v naš kraj, ter se je vedel s svojim priljudnim in prijaznim obnašanjem naši gospodi prikupiti.

A s časom smo opazovali pri njegovem službovanju nerednosti; poštnemu mojstru so se naznanile tu in tam pritožbe, tako da je prisiljen bil, Klingerju službo odpovedati. Prav z novim letom bi imel priti nov ekspedijent. Novo leto pride in z njim nova poštna uradnica; mesto pa naslednici pisma in denarje izročiti, gre Klinger v krčmo, poje, razsaja in pleše celo noč do prve zore, in čez nekaj ur si ustrelil kroglo ravno v srce.

Bil je nesrečni samomorec po rodu Nemec; njegovi stariši še živijo na Štajerju v Gornjem Avstrijskem; vere ni imel nobene.

Prišel je le enkrat v cerkev zavolj lepšega, dne 18. avgusta, ko se je njegova „feuerwehr“ pokazala v svojih piketah. Sicer se za verske reči ni nikdar zmenil.

Bog si ga vedi, bo li pri tem groznem prizoru eden ali drug naše izobražene (?) gospode pomislil na dušo ranjega in na svojo lastno smrt.

Z Dunaja, 4. januarija. (Ministerska kriza. — Sprejeto državnega zbora. Kučer.) Kdo ne ve, koliko bojev in napadov je moralo sedanje ministerstvo že prestati ne samo od nasprotne, ampak tudi od stranke ustavaške, ki je pri raznih prilikah ministerstvu hrbet obrnila? Pa ministerstvo se za vse to ni nič brigalo in je mirno vladalo dalje, kakor bi se nič ne bilo zgodilo. Pa kar združene moči stranke nasprotne in krušenje lastne stranke ni doseglo, to bodo menda dosegli državni ogerski. Že nekaj časa sem naši ministri in ogerski obravnavajo novo colno pogodbo med obeh državama, pa se še niso porazumeli, dasi bi bil človek misliti, da bolj prijeteljev ni, nego so naši ustavaki pa Madjari. Toda zdaj je razvidno, da je bila naša vlada

ogerskej le toliko časa po godu, dokler je bila pripravljena streči ji in izvrševati njeno voljo. Ko se je pa jela tega braniti, jel je tudi ponehovati vpliv ministrov naših, in že se gorori, da grof Andrassy je ministerstvo Auerpergovo že zavrgel, in da mu je čas že odmerjen. Pa kdo bo za njimi prevzel ministerstvo avstrijsko? Dunajski „Tagblatt“ naznanja, da Kellersperg prevzame ministersko predsedništvo. A to še ni gotovo; Madjari marveč mislijo, da tukajšnja vlada naj pride možem v roke, ki bi na vso moč podpirali početje liberalne stranke ogerske. A to je razdražilo tukajšnje prusake tako zelo, da še „N. fr. Presse“ piše, da Avstrijanci pogodbe l. 1867 niso sklenili zaradi tega, da bi se Madjarom vdali na milost in nemilost, ali da bi Tisza šaril, kakor bi hotel in zato jim prevzetno obnašanje Madjarov nič kaj ne dopade, in stranka ustavoverna ni pri volji odjenjati jim. Vprašanje je le, kdo bo zmagal, ali ustavoverci ali Madjari, ki so dokaj na boljmem memo unih, ker imajo v svojih rokah najmenitnejši službe državne takrajlitovske. Sploh pa vsi mislijo, da bode ministrom kmalo treba odstopiti, in da se bodo že te dni vršili silni politični dogodki. Bog daj le, da bi ti dogodki bili Avstriji na korist, kar se o dosedanjih dogodkih pa ne more ravno reči.

Državni zbor se ima v prihodnjem tednu zopet sniditi. Gosposka zbornica namerava obravnavati novo samostansko postavo, katero je še zelo poostrila. Vsled tega je česki kardinal Schwarzenberg vse škofove povabil, da se prihodnji teden zbero na Dunaju ter da se posvetovajo o novi samostanski postavi. Pa če bi tudi omenjena postava bila sprejeta od zbornice gosposke, bi vendar ne obveljala, ker so cesar neki odločno rekli, da je ne bodo potrdili, kakor bi tudi Vildauerjevega predloga ne bili potrdili.

Vradni in na pol vradni listi so nedavno poročali, da imenovanje Kučerjevo za nadškofa dunajskega je že dognano. A za gotovo se pripoveduje, da imenovanje njegovo še ni dognano, in da je olomuški kanonik in pomožni škof grof Lihaovski eden najnevarnejših tekmecev njegovih.

Domače novice.

V Ljubljani, 8. januarija.

(Vabilo gosp. pevcev čitalniškega zbora!) Drevi 8. t. m. bo „pevski večer“ v salonu čitalniške gostilnice. Pevski odbor.

(Umrli) je ss. 3 kraljev dan ob eni popoldne na Krki gosp. župnik, častni kanonik in dosluženi dekan Andrej Pečar. R. I. P.

(Podoba „Jugoslavije“) jako krasno izpeljano, smo videli v prodajalnici podob (hiša banke „Slovenije“ v zvezdi). Res zasluži, da je videti to po oni, ki jo je škof Strossmayer daroval zagrebškemu vseučilišču, ponarejeno podobo v hiši vsakega Slovenca, ki si jo more omisliti. Cena je jako nizka, namreč 28, 30, 32 in 36 gold., če je okvir širji ali ožji. Kdor ne more vsega kar na en pot plačati, utegne podobo dobiti tudi na obroke.

(Božičnici kat. rokodelskega društva) bili ste prav veseli in prijazni, in se je njimi vdeležilo prav obilno število prijateljev rokodelskega stanu. Božičnica pomočnikov 1. januarija se je pričela s pesmijo in nagovorom predsednika g. Gnjezde, ki je razlagal božično veselje in pomen božičnega drevesa. Burkasta novoletnica je napravila veliko smeha, in deklamacije pa pesmi, zlasti „popotnica banovcev“, so zelo dopadle, za kar gre hvala preč. o. Angeliku,

ki družbenike podučuje v petji. Tudi igra: „Zdaj gre sem, zdaj pa tje“, je bila zabavna in dobro igrana. Sv. treh kraljev dan pa so imeli, kakor uni dan pomočniki, tudi učenci svojo božičnico z jaslicami in božičnim drevsom. S primernim deklamovanjem in veselimi petjem so vsim zbranim jako dopadli ter se tako za trud in skrb svojim učiteljem in blagim dobrotnikom in dobrotnicam srčno zahvalili. Ko so dečki obilno obdarovani vsi veseli in s hvaležnimi srci odšli, igrala se je tombola. Pričujoči so se zopet prepričali, kako koristna in potrebna so rokodelska društva na kat. podlagi, posebno današnje dni. Društveniki se po potrebi izobrazujejo, a tudi pošteno razveseljujejo, in pozneje postanejo pošteni mojstri in krščanski družinski očetje. Zato društvo iskreno priporočamo vsem, katerim je za razvoj krščanskega življenja kaj mar.

Gospodarske reči.

Nekoliko migljejev občinstvu o novi meri in vagi.

(Konec.)

Malo ali nič bolje ko krčmarji so nastavili štacunarji novi meri novo ceno. Prvič velja že povsod za resnično matematično pravilo, da n. pr. polovica od 7, 9, 11, 13 kr. itd. ni $3\frac{1}{2}$, $4\frac{1}{2}$, $5\frac{1}{2}$, $6\frac{1}{2}$ kr., ampak 4, 5, 6, 7 kr.; čim manjše je število, za toliko več v primeri je kupovalec poškodovan. Drugič so tudi štacunarji novi meri pristujočo ceno, če je število neravno ali ima dele krajcarja zraven sebe, povsod ogladili in poravnali tako, da se dá v štiri, vsaj pa v dva dela razdeliti; kar je veljalo na pr. funt 9 kr., ima veljati kilo (kilogram) $16\frac{1}{10}$ kr.; teh $\frac{1}{10}$ kr. bi pa štacunar bil na zgubi, ako bi blago dal za 16 kr. kilo, tedaj se mu bolje zdi, da kupec zgubi $\frac{9}{10}$ kr. in plača za kilo 17 kr. Toda „17“ je čudna številka; ne dá se razdeliti ne v polovico, ne na štiri dele; zato jo potisne na 18 ali celo na 20; kdor kupi potem cel kilo, ga dobi morda za 18, celo še tudi za 17 kr. (v prvem slučaju plača $1\frac{9}{10}$, v drugem le $\frac{9}{10}$ kr. preveč), ali za četrto kilo bo moral dati 5 kr., kar znese 20 kr. kilo.

Najhuje pa je pri tem še to, da tak, ki na drobno, t. j. v delih litra (pol, četrto litra) ali kilograma (pol, četrto kilo) kupuje, ne dobi skoro nikdar celega litra ali kilograma. Kupi 4 četrtlitre vina, ki je bilo po 40 kr. bokal in bi moralo biti po $28\frac{3}{10}$ kr.; za vsak četrtiliter boš daš 8 kr., tedaj za liter 32 kr., t. j. $3\frac{7}{10}$ kr. preveč. Potem stoji te 4 četrtlitre v posodo, ki drži liter, in videl boš, da nimaš polnega litra — če ti krčmar ni natočil čez črto, kar se pa kaj redkokrat zgodi. Ravno tako težko boš iz 4 četrtkilogramov, za katere si po zgoraj navedenem primerljivi mesto $16\frac{1}{10}$ kr. dal 20 kr., dobil popoln kilo.

Vrh vsega tega je še druga še bolj nevarna past za nevedne kupčevalce in prodajalce nasproti brezvestnim ljudem, in to pri vagi. Kilogram ali kilo je toliko, kolikor dva colna funta po 28 lotov. Dozdaj se je pa (izvzemši pošto in železnico) pri nas kupovalo in prodajalo le po dunajskem funtu, ki ima 32 lotov, tedaj 4 lote več od colnega. Kilo ima pač dva colna funta ali 56 lotov, ne pa 2 navadna funta po 32 lotov; do 2 funtov manjka celih 8 lotov ali četrto funta. Zato ima kilogram veljati le toliko, kolikor veljata dva colna funta ali 56 lotov, nikakor pa ne toliko, kar sta veljala dva navadna funta. Če si za stari funt kakega blaga dal n. pr. 14 kr., ne daj na podlagi iste cene za to blago več ko 25 kr. za

cel kilogram ali 100 dekagramov. Ravno tako se varuj, kedar kaj prodajaš. Zapomni si, da je kilogram četrto funta manj, ko dva cela stara funta in po tem se ravnaj pri ceni.

Ceno nekterih reči, n. pr. mesa, v nekterih krajih določuje mestna ali krajna gospódka. Vendar je ne gledé na to, da se mesarji malokje drže te cene, občinstvo izročeno milosti in dobrotljivosti mesarjev, pri vsem tem pa dá za isto kvaliteto mesa pri kilogramu gotovo par krajcarjev več, ker se mesarji pri teletini, svinjini, koštrunovem ali kozlovskem mesu, pri slanini, sploh pri mesnem blagu, za katero nobena gospódka ne določuje cene, ampak mesarji sami, ti drže napačnega pravila, da je kilo toliko ko 2 funta (navadna, ne colna) in za pol kilograma n. pr. slanine (špeha), teletine itd. zahtevajo toliko, kolikor so zahtevali prej za funt. Če kupec to plača, dobi tri lote mesa pri funtu premalo. Na ta način se je sploh bati, da bo meso izdatno podraženo, da sicer cena živine pada.

Najslabše bodo skonca shajali tisti kupovalci, ki bodo po dosednji navadi jemali zlasti reči za kuhinjo ne po vagi, ampak po „groših“ toliko „krajcarjih“ ali „deseticah.“ Ti se morajo popolnoma na vest in poštenost prodajalca zanašati. „Za groš tega in tega“, veli ženica, ki pride v štacuno. Za groš je dobila prej n. pr. 6 lotov; 6 lotov pa je $3\frac{4}{10}$ dekagramov (3 dekagrame in 4 grame); gram je tako majhen, da se razen v lekarni drugje rabil ne bo. Zato bo štacunar na stran pustil 4 grame in dal ženici le tri dekagrame, ker bo rajši sam se varoval zgube, kakor ženico škode. Če bo ženica prišla 100krat s svojim grošem, bo imel štacunar od nje 400 gramov ali 40 dekagramov, t. j. pri 5 gl. 13 grošev več dobička, ko po stari vagi.

Po mestih so pivopivci mnogo na slabšem od prej. „Vrček“ je do malega pol litra in se prodaja večidel po 10 in 11 kr. Zdaj so prišli na vrsto tudi četrtlitri, ki pa povsod veljajo 6 kr. Zguba za pivce na drobno je tu očitna. Kdor namreč pije pivo po pollitru, plača za 4 vrčke ali 2 litra 40 ali 44 kr.; kdor pa pije po četrtlitrih ravno toliko, plača 48 kr. Prvi pa je vsaj res dobil za 40 ali 44 kr. vsaj blizo 2 litra, če bi pa zadnji vseh 8 četrtlitrov zli v 2 litra, manjkalo mu bo vsaj dobro četrtilitra. Tako je za 10 do 12 kr. že pri 2 litrih na škodi. Zato bode, kakor slišimo, vsaj v Ljubljani pri pivu odpravljena mera po četrtlitrih in stari maselci ($\frac{3}{10}$ litra) se bodo obdržali, ker bi pivci po četrtlitrih pene predrago plačevali. To je pametno in pravično, kajti kolikor manjša mera pri pivu, toliko več dobi gost pén, toliko dražje plačuje pivo.

To so za zdaj kratki migljeji občinstvu, kolikor jih moremo podati po prvih skušnjah. Gotovo se bo še mrsikaj nepristojnega, krivičnega zapazilo, o čemur bomo imeli zopet priliko spregovoriti. Zato bo nam in našemu občinstvu vstregel vsak, kdor nam naznani kako nepristojnost, zlasti po štacunah, gostilnicah in krčmah, ali nam pové, kateri trgovci, krčmarji, mesarji itd. se najbolj drže pravične cene. Take bomo radi občinstvu priporočali, nasprotno pa naznanili tudi one, ki novo mero mero in vago zlorabijo za krivičen dobiček in za to, da kupovalce in goste peharijo. Nova mera in vaga je postavno vpeljana, zato skrbimo vsi skup, da ne bo nikomur na škodo! Popravek: V zadnjem listu na zadnji strani, v prvi koloni v 13. vrsti od zgoraj se je vrnila neka prav bistvena pomota. Namesto: „7 vatlov da 9 metrov“, se mora glasiti: 9 vatlov dá 7 metrov.

J. A.

Listnica vredništva.

G. dopisniku iz litijskega okraja: Ker je bil nedavno „Slov.“ zaradi neke cnake reči zapečaten, Vašega dopisa nismo mogli sprejeti. — Č. g. G. v B.: Vprašanje do banke „Slovenije“ izročili smo ravnateljstvu ter naprosili ga, da Vam odgovori. — Č. g. N. v M.: Spis „Vzor pravega katolika in rodoljuba“ smo sprejeli in ga bomo hvaležno porabili.

Eksekutivne dražbe.

10. januarja. 3. Jan. Murnik-ovo iz Adergaza (1318 gl.) v Kranju. — 3. Jan. Žnideršič-ovo iz Studenca (963 gl.) v Krškem. — 2. Jan. Dežman-ovo iz Zagorice (1419 gl.) v Radoljci. — 3. Terezije Koprive-ovo v Ljubljani. — 1. Jan. Zalaznik-ovo iz gor. Logatca (6620 gl.), 3. Ant. Tacja-vo iz Jakovice (5860 gl.), 1. Jan. Petrič-ovo iz Planine (700 gl.), vse v Logatcu. — 2. Ant. Kürschnerjevo (108 gl.) v Ljubljani. —

11. januarja. 3. Jože Sedmar-ovo iz Nadanjesela (239 gl.) v Postojni. — 3. Mih. Kuntarič-ovo iz Vrhovske vasi (583 gl.) v Kostanjevici. — 3. Jože Kračna-vo iz Budanj (2150 gl.) v Ipavi. — 3. Mih. Štokel-ovo iz Planine (1542 gl.) v Ipavi. — 3. Jože Cveblar-ovo z Dolenjega polja (445 gl.) v Kostanjevici. — 3. Marije Vidice-ovo iz Mal. Mraševega (854 gl.) v Krškem. — 2. Luk. Godina-vo iz Gor. Košane (1588 gl.) v Postojni. — 3. Jože Olovč-ovo iz Brloga (976 gl.) v Kostanjevici. — 2. Jan. Ostank-ovo s Stermice v Postojni. — 2. Andr. Tomažič-ovo iz Hraš v Postojni. —

12. januarja. 3. Jan. Seles-ovo iz Berc (600 gl.) v Bistrici. — 3. Jan. Mošnar-ovo iz Ašelic (490 gl.) v Metliki. — 3. Jak. Klepc-ovo iz Cerkevščica (2934 gl.) v Metliki. — 3. Ant. Tomšič-ovo iz Bistrice (9900 gl.) v Metliki. — 3. Ant. Penko-vo iz Parij (1650 gl.) v Bistrici. — 3. Matej Gril-ovo iz Šentvida (40 gl.) v Ipavi. — 3. Bošt. Antončič-ovo iz Dolenje vasi (1775 gl.), 3. Štef. Jager-ovo iz Landola (1845 gl.), 3. Jan. Črne-tevo iz Šent. Mihela (870 gl.), vse v Senožečah. — 2. Luk. Žitko-vo iz Podlize (3110 gl.) na Vrhniki. — 2. Jak. Hren-ovo iz Gorenjega Gradiša (420 gl.) v Rudolfovem. — 3. Jože. Dovgan-ovo iz Stare Sušice v Postojni. — 3. Ant. Lukažič-ovo iz Gor. Košane (275 gl.), 3. Luk. Brne-ovo iz Orehka (472 gl.), 3. Fr. Stradot-ovo iz Neverk (1550 gl.), 3. Mart. Sušelj-ovo iz Dol. Košane (1570 gl.), 3. Jože Likon-ovo iz Gor. Košane (550 gl.), 3. Jože Domicelj-ovo iz Dol. Košane (771 gl.) vse v Postojni. — 1. Jož. Žgur-ovo iz Podrage (200 gl.) v Ipavi. — 3. Matija Milavc-ovo (15125 gl.) v Logatcu. — 1. Jože Jarc-ovo iz Preske (3734 gl.) v Ljubljani. — 1. Jan. Zakrajšek-ovo z Ilove gore (1352 gl.), 1. Ant. Perme-ovo iz Vel. stare vasi (1062 gl.), 1. Jan. Prime-ovo iz Iške vasi 3743 gl.), vse v Ljubljani.

Telegrafične denarne cene 7. januarja.

Papirna renta 69.55 — Srebrna renta 73.95 — 1860letno državno posojilo 112.30 — Bankine akcije 902 — Kreditne akcije 192 — London 114.30 — Srebro 105 — — Ces. kr. cekini 5.40 — 20Napoleon 9.18.

Nove mere in uteži (kembliji)

po nizki ceni se dobivajo v prodajalnici železja pri Albinu Slitscherju, (2—1) v Ljubljani na dunajski cesti št. 64.

Voščene sveče in zavitke (Wachsstöckl)

vsake vrste za cerkve, pogrebe in trgovino po najnižji ceni prodaja in se častiti duhovščini kakor tudi slavnemu občinstvu priporoča zagotavlja, da bo vsem najbolje in hitro postregel

Oroslav Dolenc,

(3—1) svečar, glediščne ulice št. 140.